

Z badania statystycznego GUS wynika, że w Polsce w roku akademickim 2021/2022 funkcjonowały 552 Uniwersytety Trzeciego Wieku (UTW). Historia UTW w Polsce rozpoczęła się w 1975 r. W pierwszych dwudziestu latach działalności UTW były zjawiskiem marginalnym (w 1995 r. było ich niespełna 20). Dopiero w XXI wieku nastąpił zdecydowany rozwój ich działalności. Największa część z nich to podmioty, które rozpoczęły działalność w latach 2006-2010 (37 proc.) lub 2011-2015 (31 proc.).

Eksperti Polskiego Instytutu Ekonomicznego zwrócili uwagę, że własnego biura nie posiada 80 proc. Uniwersytetów Trzeciego Wieku, a pomieszczeń do zajęć czy prowadzenia wykładów ponad 81 proc. Prawie połowa UTW ma podpisane porozumienie o współpracy lub patronacie z uczelnią. Dotyczy ono przede wszystkim wsparcia dydaktycznego (56 proc.), naukowego (35 proc.) lub udostępniania lokali (28 proc.). UTW współpracują też z podmiotami zewnętrznymi, przede wszystkim samorządami (88 proc.) oraz instytucjami kultury (63 proc.), a także organizacjami pozarządowymi (53 proc.). Znaczna część współpracuje również ze szkołami lub przedszkolami (42 proc.) lub innymi UTW (37 proc.).

Jak wynika z zebranych danych - w roku akademickim 2021/2022 UTW utrzymywały się głównie z opłat słuchaczy oraz dotacji ze środków samorządowych. Ponad 3/4 UTW działających w Polsce wskazywało czynniki utrudniające prowadzenie działalności. Wśród nich najczęściej wymieniano niewystarczające środki finansowe (66 proc.) oraz zbyt niskie dochody słuchaczy utrudniające im wnoszenie opłat (49 proc.).

W raporcie czytamy, że głównymi celami działalności UTW są: stworzenie słuchaczom możliwości aktywnego spędzania czasu, kształcenie lub poszerzanie wiedzy słuchaczy oraz rozwijanie zainteresowań. Bardzo istotne w działalności UTW jest upowszechnianie zdrowego stylu życia i ułatwienie słuchaczom nawiązywania kontaktów towarzyskich. Oferta programowa UTW jest zróżnicowana pod względem formy oraz zakresu tematycznego. W roku akademickim 2021/2022 działania edukacyjne, aktywujące i integracyjne, które UTW organizowały dla słuchaczy, obejmowały wykłady i seminaria (88 proc.), zajęcia regularne (82 proc.), imprezy kulturalno-artystyczne (79 proc.) oraz działania społeczne na rzecz potrzebujących (50 proc.). Najczęściej wykłady dotyczyły ekonomii (14 proc.) oraz kultury i sztuki (14 proc.).

Wykłady lub zajęcia regularne dla słuchaczy UTW w roku akademickim 2021/2022 prowadziło 9,8 tys. osób. Wśród nich dominowali nauczyciele akademicki (2,2 tys.), eksperci i specjaliści w określonej dziedzinie nauki (1,1 tys.) oraz lektorzy języków obcych (1,0 tys.). UTW do współpracy i dzielenia się wiedzą zapraszają również pasjonatów, czyli osoby posiadające specjalistyczną wiedzę.

W badanym roku akademickim słuchaczami UTW było 87 tys. osób. Wyraźną większość stanowiły kobiety (84 proc.). Słuchacze UTW są zwykle w wieku 60-79 lat (83 proc.). Prawie połowa z nich ma wykształcenie średnie (49 proc.), a 35 proc. – wyższe. Większość słuchaczy UTW to emeryci (89 proc.). Działalność UTW to ważny element polityki senioralnej wpisujący się w ideę społeczeństwa opartego na wiedzy i koncepcji uczenia się przez całe życie oraz wychodzący naprzeciw potrzebom starzejącego się polskiego społeczeństwa.

Źródło: PIE